

אחיזת העיניים של תחקירים וחקירות

חדירת המפלגות לתוככי צה"ל

מילחמת הראיונות בעיתונות הבינלאומית

גילויי אריות

הפוליטיקה שהסיק אריק מן הטענות הצבאיות. יתכן מאד שצה"ל יכול היה להשמיד את הארמיות המצריות, אלמלא באה תפסקת-האש. אך מה היה הטעם בכך? הדבר לא היה מקרב את השלום, אלא להיפך. מילחמת ששת-הימים הוכיחה שניצחון ישראלי מוחץ אין בו כדי לקרב שלום. אלא מרחיק אותו. השפלה נוספת למצריים היתה גורמת למאמץ צבאי מיצרי גדול עוד יותר, ולחידוש המלחמה תוך זמן קצר, כשבידי המצרים נשק סובייטי מאסיבי וחדיש עוד יותר.

אריק עצמו, מנקודת ההשקפה של מצביא, מאמין שהמצב בשטח והיעדר הכרעה צבאית, יפתח את המצרים לפתוח שוב במלחמה, מאחר שנוכחו לדעת שיש להם סיכוי לפגוע בצה"ל.

אך המצב הנוכחי, כשהארמיה השנייה מנותקת ונתיביהאספקה אליה נתון לחסרי צה"ל, נוח הרבה יותר להשגת השלום — אם אכן המטרה היא השגת השלום.

מופרכת עוד יותר ההערכה שהאיום הסובייטי אינו

של אריק נעצר, ואף הוסג במיקצת. לאחר מכן נעצרה האוגדה של אריק בדרך לניחוק הארמיה השנייה. כעוד שניתן לאוגדה של ברן לנתק את הארמיה השלישית. כנגד הטענה שהופצה עליידי אויביו רמיי-הדג, כאילו תוכננה הפריצה מזמן, כאחת התוכניות של הפיקוד העליון לששת-החודש, השיב אריק שהיה זה הוא עצמו, כאדוף פיקוד-הדרום, שתיכנן תוכנית זו עוד בימי-הרגי עה, ואף הורה אז לבנות מראש את מישטח הצליחה ואת הפריצה בסוללה להורדת הדוכ-רות לתעלה.

תוך כדי כך מתח ביקורת קטלנית על מצב הכוננות של צה"ל, והוכיח כי כוחות השריון שלו נעו מאתיים קילומטרים לעבר החזית על שרשרתיהם, מפני שלא היו מובילי-טנקים מוכנים למשימה. הדבר קיצר, כמובן, בי הרבה את חיי המנועים בתנאי-קרב. הוא גם רמז שאפשר היה להציל את החיילים, שנתקו במעוזי קו בר-לב. מכאן הגיע אריק למסקנות הפוליטיות: אבדה ההז-

ר כים חיכו לפצצה הגדולה מזה כמה שבועות — כימעט מן הימים הראשונים של המלחמה. בתוך סירי-הלחץ ששמו אריק שרון גבר הלחץ בממדים מדאגים. כל שסתומי-הביטחון היו סגורים. הוא מוכרח היה להתפוצץ. השכנוע באה ההתפוצצות. היא הרעידה את הארץ, וזעזעה את העולם.

ביקור בקרון-המלחמה

סיבות ההתפוצצות היו שריונות, כמו תמיד, בוויכוח.

הגורם המאין היה המרץ הבלתי-יגדלה של עיתונאי החוץ. הם הריחו זה מכבר שאי-שם, ממערב לתעלה, הבוי חומר-נפץ. בבורסת-המידע בבית-סוקולוב בתל-אביב, רי בטרקלינים של בית-המלון הגדולים שבהם מתגוררים כוכבי העיתונות הורה, נפוצה השמועה שהגנרל הישראלי רחב-הממדים עומד לרשת את מקומו של משה דיין כאליל תורני, ושהוא מלא טענות כריזמות.

העיתונאים ביקשו לרדת ולהיפגש עם אריק. אבל הם נתקלו בקיר כימעט אטום מצד מוסדות צה"ל. מפה לאוזן עברה השמועה כי הגנרל מוחרם, ושמינסים לנתק אותו ממגע עם כל-ההתקשרות בארץ ובחו"ל.

זה דירבן, כמובן, את הכתבים הזרירים. הם תבעו במסגית להיפגש עם אריק, ואי-אפשר היה לסרב להם. עיתונאי הנפגש עם חיילים בשטח, זוכה בליווי "קצין קישור", אם הוא רוצה בכך ואם לא. אלה הם, לרוב, קציני-מילואים של אגף המודיעין, המפקחים על העיתוי נאים בשעת סיוריהם.

כתב ניו-יורק טיימס, צ'ארלס מור, שבא לקרון-המלחמה של אריק בגדה המערבית, נלווה על-ידי סגן אלוף. הקצין הוכיח שאסור לו להישאר בשטח בלילה, ושעליו לחזור בו ביום.

אך האלוף אריק שרון אינו אדם המקבל הוראות מסנני-אלוף. הוא ביטל בו במקום את ההוראה, הזמין את העיתונאי להישאר. בכך התחילו הצרות.

לא ברור מה בדיוק קרה. חסידי של אריק טוענים שאריק נפל בפח. העיתונאי הזה — והבאים אחריו — קיבלו מראש תדריך מצד אויבי-אריק במידרג הצבאי, שהסיתו אותם נגד אריק. מטרו להם מידע כוזב, שבא לבטל את תרומתו להישגי המלחמה. הכתבים הציגו לאריק, על פי שיטה עיתונאית בדוקה, שאלות פרובור-קטיביות על סמך המידע שקיבלו. אריק התרגז והפריך את הטענות, ותוך כדי כך שפך את ליבו. המוזר הוא שניו-יורק טיימס ריאין את בר-לב לפני שיבר עם אריק, אך פירסם את הראיון של אריק לפני הראיון של בר-לב.

כך או אחרת, לא היה ספק שאריק אמר את הדברים. כתב ה"ניו-יורק טיימס", ואח" ריו כתבים נוספים, הגניבו את החומר מן הארץ כבי צנזורה, והם התפרסמו בחו"ל. וכל מילה היתה פצצה.

הפיקוד העליון הפריע

עולם לא ראתה הארץ תופעה כזאת: בשם אלוף פעיל בצה"ל נתפרסמו בחו"ל דברי התקפה קיצוניים על הפיקוד העליון של צה"ל, תוך איזכור פרטים מיבעייתים ואחרים, שעצם פירסומם עדיין אסור בארץ. הצנזורה היתה מוחקת ללא רחמינות כימי עט כל מילה מן הדברים, אילו נאמרו עליידי חייד פשוט בצה"ל, ופורסמו עליידי עיתון מקומי.

הטענה המרכזית של אריק * היתה שניתן היה לבצע את צליחת התעלה זמן ניכר לפני המועד שבה בוצעה. הוא צייר תמונה של פיקוד עליון — הרמזים היו מכוריים בגלוי כלפי הרמטכ"ל דודו. מפקד-החזית בפועל חיים בר-לב ואלוף-הפיקוד גורודיש — שהפריע להחלטי ה-קרב, שלא הבין מה נעשה בשטח מפני שלא טרח לבקר בשדה-הקרב, נעצר את ההתקדמות ולא ניצל את ההזדמנויות כאשר נוצרו. לדבריו, כאשר כבר הצליח להעביר את האוגדה שלו לא מעבר לתעלה, לא נשלחה אוגדה שניה בעיקבותיה אלא כעבור 40 שעות. הכוח

* כל הטענות שהעלה אריק כבר הוזכרו ונדונו בי סידרת העולם הזה (1987 ו-1988), "כל מה שרצית לדעת על המלחמה, ולא העזו לטפח לך".

דודו ובר-לב

מי ישרן ערב יום-הכיפורים?

רציני. דיעה נחרצת היא בעולם, וגם בממשלה האמריקאית, שברית-המועצות אינה יכולה להרשות לעצמה מפלה צבאית של מצריים, וכי תפעיל לא רק סיוע מאי-סיבי, אלא גם התערבות צבאית ישירה, אם הצבא של סאדאת יהיה נתון בסכנת-השמדה. על רקע זה היה הלחץ האמריקאי ממשי ביותר.

קשה להבין על מה מסתמך אריק, כשהוא מעריך תהליכים גלובליים מורכבים, שניתוחן מחייב מידע וידע שאינם בתחום התמחותו.

מכאן גם הטעות היסודית בחשבוננו לגבי הזמן. ברור שצה"ל היה מוגבל בזמן, וכי אובדן הזמן גרם לתור-צאת חשוכות בשטח. אבל הזמן לא היה קבוע על פי השעון, אלא על פי מהלך המאורעות. אילו היה צה"ל משיג את ההישגים בגדה המערבית לפני המועד שהשיגם, היתה גם המכונה הסובייטית להשגת תפסקת-האש נכנסת לפעולה יותר מוקדם. הנסיון הוכיח שברגע שהיה ברור לקאהיר ולמוסקבה שצפויה סכנה לצבא המצרי שממזרח לתעלה — פעלה חזרוע המדינית במה"י רות הבוק, והתפסקת-האש נכפתה על ישראל לפני שה סכנה הסכה למפולת.

מבחינה זו היו ראיונותיו של אריק מענייני

דמנות להשגת ניצחון צבאי מוחץ על-ידי השמדת הכוח המצרי ממזרח לתעלה. האיום הסובייטי היה בלון, והי לחץ האמריקאי בלתי-רציני. מכאן שלא היה צורך לקבל את צו התפסקת-האש לפני השגת הניצחון הצבאי.

טענות אלה של אריק שרון מבליטות את הפער בין סמכותו כאיש-צבא מעולה ובין סמכותו כמדינאי. טענותיו הצבאיות יתקבלו, בוודאי, על דעת רוב ההיסטוריונים, שניתחו בעתיד את מחלף המלחמה.

ביקורתו הקטלנית על חוסר-הכוננות של צה"ל, כימעט בכל המישורים והדרגים, היא היום נחלת הכלל, וגורמת לתסיסה עצומה ברחבי המדינה, ממבואות סואץ עד מרומי-החרמון.

יתכן מאד שתתקבל גם הדיעה שבעימות בין הזהירות הקלאסית של בר-לב ובין התנופה של אריק, הצדק היה עם האחרון.

ויכוחים מסוג זה אינם חדשים בהיסטוריה הצבאית. להיפך: הם תופעת-קבע כימעט אחרי כל מלחמה. מפקד-דישדה מוכשרים סבורים לעיתים קרובות שדרגות-הפיקוד בעורף איבדו את המגע עם המאורעות הרודסים זה את זה, ועל כן תחמיצו הזדמנויות צבאיות. לעומת זאת, אין כפים מוצדק למסקנות